

Indonéz szigetvilág

A terület megnevezésére számos kifejezést használtak, pl. *Nusantara*, *Insulindia*, *Kelet-Indiák*, *Indonézia* (különböző összefüggésekben különböző jelentést takarnak)

Indonéz Köztársaság: Délkelet-Ázsia és Óceánia területén, az Egyenlítő két oldalán fekvő szigetvilágban helyezkedik el

Hivatalosan elismert vallások: iszlám, kereszténység (protestantizmus és katolicizmus), hinduizmus, buddhizmus, konfucianizmus

A szigetvilág kultúráját meghatározó hármas rétegződés:

- ősi hitvilág
- ind kultúra (vallások: hinduizmus, buddhizmus)
- iszlám

Hindu-buddhista időszak

Legjelentősebb épített emlékek Közép-Jáván:

- *Borobudur*
– lépcsőzetes, teraszos, monumentális buddhista építmény (800 körül); a teraszok mindkét falát buddhista témájú domborművek díszítik
- *Prambanan*
– hindu templomegyüttes (9. század második fele); a központi szentélyt Sivának szentelték
– *Ramayana*-ábrázolások (domborművek)

Candi: hindu-buddhista korszak szakrális építményei

Kelet-jávai királyságok (10. század–1500 k.):

• Siva-Buddha tisztelet:

- A helyi hagyomány, az ősi hitvilág, az „indonéz elem” egyre erőteljesebbé válik; a hinduizmus és a buddhizmus egy vallási rendszerben él tovább két különböző útként, egy egységes rendszerben

▪ idevonatkozó ójávai szövegek (14. század, *mpu Tantular* művei):

- *Kakawin Arjunawijaya*
- *Kakawin Sutasoma*

A művészetben bekövetkező változások a 13. századtól követhetők nyomon >> jellegzetes példái a kelet-jávai *candik* domborművein találhatók: a jávai művészet sajátos, síkszerű ábrázolásmódjának korai ismert példái (pl. *Candi Jago*, *Candi Surawana*). Ez a formavilág jellemzi a jávai kultúrkörben ismert hagyomány, a *wayang* művészetét is.

Wayang

- a jávai kultúrkörben ismert hagyomány, kifinomult művészeti műfaj és vallási rítus is egyben
- Indonéziában őshazájának Jávát tekintik
- legkorábbi írott utalások: 10–11. századból ismertek
- történetei az ind eposzokon (*Ramayana*, de főként a *Mahabharata* történeteiben) alapulnak, de folyamatosan alkalmazkodtak a jávai eseményekhez is >> így tükrözik a helyi kulturális és vallási változásokat is; ma elsősorban az iszlám tanításaival összhangban értelmezik a történeteket

Legismertebb változatai:

- *wayang kulit* (árnyjáték)
- *wayang golek* (körplasztikus fabábokkal előadott változat)
- *wayang wong* vagy *wayang orang* (emberek által előadott változat)

Szereplők:

- leggyakrabban a *Mahabharatából* ismert szereplők jelennek meg az előadásokon (hindu-buddhista korszakot közvetítik)
- az ősi jávai, animista hitvilágot megtestesítő szereplők, akik a jávai mitológiából kerültek a történetekbe a *panakawanok* (bohócok, szolgálóbohócok, rituális bohócok); kísérő, védelmező és egyben komikus karakterek. Előképük *Semar*, a jávai mitológiában magas rangú istenség, Jáva védőszelleme

A 20. században kialakult változat:

- *Wayang Wahyu* – keresztény történeteket ad elő

Ajánlott irodalom

Geertz, Clifford: Az ethosz, a világkép és a szent szimbólumok elemzése. *Az értelmezés hatalma. Antropológiai írások.* Osiris, Budapest, [1994], 2001. pp. 7-25.

Bodrogi Tibor: *Indonézia művészete.* Corvina Kiadó, 1971.

Zboray Ernő: *Az örök nyár hazájában. Feljegyzések Jáva szigetéről.* Világirodalom Könyvkiadó, Budapest, [1924].

Zboray Ernő: *Tizenöt év Jáva szigetén.* Királyi Magyar Természettudományos Társulat, Budapest, 1936.

Wayang árnyjáték